DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

LUE VENEREA.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
LUE VENEREA.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;
Eruditorum examini subjicit

GULIELMUS HARRISON,

BRITANNUS,

Societatum Physicae et Chirurgo-Medicae Soc. Hon.

Sperate miseri, cavete felices.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque solitis.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXI.

Viro Illuſtriſſimo

BELINGHAM GRAHAM,

BARONETTO,

De patria, cognatis, amicis,

Optime merenti,

Hanc Diſſertationem Inauguralem

Ea, qua par eſt,

Obſervantia,

D. D. Cq.

A U C T O R.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

LUE VENEREA.

HÆC peſtis graviſſima, qua nihil ullo ſeculo ab initio rerum uſque foedius aut exitioſius mortalibus intulit ira divina, anno 1493, Hiſpaniae incolas primum coepit infeſtare, a Columbo ſociiſque ejus ex India Occidentali, recens reperta, ad Europam infeliciter apportata. Altero abhinc anno Italiam attigerat; namque ſtragem apud milites Gallicos, qui, Carolo octavo duce, Neapolim occupaverant, horrendam edidit, et ab iis domum reverſis in omnem Galliam brevi fuit diffuſa. Adeo celeriter progreſſa

eſt, ut intra quadriennium, poſtquam in Hiſpania ſe oſtenderat, univerſas fere Europae regiones peragraverit, tot hominum modum in miſerandum millia rapiens, ut genus humanum extinctura eſſe videretur. Signa ejus formidoloſiſſima, progreſſumque rapidum et funeſtum, ipſa medicina, unde mortales morbis gravioribus ante colluctantes vel auxilium acceperant vel ſperaverant, conſpexit attonita, ſeque tanto malo occurrere non poſſe devicta, plane confeſſa eſt.

Ita cohortem morborum, quae Europae ante incubuerat, magis numeroſam reddendo, et hanc orbis terrarum partem cruciatibus mille diris olim incognitis objiciendo, crudelitatem Hiſpanienſem plus quam ferinam, campoſque ſuos ſanguine natorum longe lateque undantes, ſatis ſuperque ulta eſſe videtur America. Namque minimi quidem facienda ſunt commoda, quotquot a regionibus ejus opulentis repertis et exploratis poſſunt oriri, morbo teterrimo excitato, et valetudine commoda amiſſa comparata.

Multi,

Multi, et medici et alii, morbum venereum ex eo, quo in Europam primum invectus sit, tempore, multo minus gravem evasisse opinantur. Immo spem habent non parvam in mortales saevire tandem ex toto esse desiturum. Spe vero, quod magnopere dolendum, inani se lactare videntur; morbus enim, si non ei per medicamenta idonea mature obsistitur, brevi admodum formidolosus fit, humores corrumpit, solida consumit, summam pulchritudinem in deformitatem horrendam vertit, et, cum ad ultima ventum est, aegrotos miserabiles, ipsa morte graviora perpessos, extinguit. Exempla hoc genus nonnulla vidi. Haec nostro seculo rarius videri confiteor, quod non gravitati luis sponte sua imminutae, sed huic tribuendum puto, quod morbus hodie plerumque non citius invadit, quam ad medicos, aut ad medicamenta quae in eum plurimum possunt, confugitur; namque mercurii efficaciam ne ipsa quidem plebecula ignorat.

Alii,

Alii, qui quidem longe numerosiores, gonorrhoeam et syphilidem, utcunque forma inter sese differant, pro morbo uno eodemque habent; alii, contra, morbos ex toto diversos esse contendunt. Qui priorem in sententiam concedunt, ii modo sequente ratiocinantur. Cum et gonorrhoea et syphilis ab impuro coitu proficiscantur, cum idem utraque eodem tempore infici possit, cum morbo venereo laborans uni gonorrhoeam, alteri syphilidem impertiatur, cumque denique gonorrhoea, via medendi parum idonea adhibita, in luem converti soleat, vix ambigi potest quin pro morbo eodem debeant haberi. Qui in posteriorem eunt, ii sequentia ad diversitatem morborum demonstrandam quam plurimum conferre existimant. Syphilis et gonorrhoea in Europam diverso tempore immigrarunt, et illa diu, antequam haec se ostendit, longe lateque grassata est. Quinetiam incolae Europae luem veneream cum Sinensibus ante plurimos annos communicarunt; gonorrhoea vero nuperrime tantum eos vexare

incepit.

incepit. Idem propemodum de insula, quae Otaheite appellatur, dici potest. Quanquam enim Angli vel Galli, vel, quod verisimilius, utrique, luem veneream, suae humanitatis et amoris pignus funestum, ibi reliquerunt; nulla tamen gonorrhoeae signa adhuc sunt orta. Syphilis neglecta, donec aegrotum occidat, semper ingravescit; gonorrhoea, contra, quidem increscit; brevi vero consistit, minuitur, tandemque ex toto decedit, curationem naturalem recipiens. Insuper, contagio syphilidis propria vulneri cuilibet admota syphilidem solam movet, nec aliam progeniem, quam gonorrhoeam, gonorrhoea habet. Praeterea, si syphilis et gonorrhoea, quod nonnunquam, uti omnes fatentur, incidit, in eodem conjungantur, illa sublata, haec manet, et spatium usitatum habet, uti Sydenhamius illustrissimus multique alii testantur. Porro, cum syphilis ulcuscula excitat, virus ex his profluens et urethrae applicatum gonorrhoeam non facit, nec materia in gonorrhoea ex urethra profusa, et ostiis vasorum glandis lymphaticorum

patulis

patulis oblata, abſorbetur et luem veneream progenerat. Mercurius denique ſyphilidem tollit, et nullum aliud, quod adhuc noverimus, eam depellere valet; in gonorrhoeam vero parum nihilve omnino poſſe videtur. Ex his omnibus, inquiunt, non ſine cauſa gravi poteſt concludi, morbos inter ſeſe ex toto differre.

Haec argumenta quidem primo aſpectu ſpecioſa eſſe videntur; multa vero, quae illis jure objici poſſint, non deſunt. Quantum ad tempus, quo ſyphilis et gonorrhoea in Europam invectae eſſe dicuntur, diverſum attinet, ſuper hac re nihil hodie pro certo cognoſci poſſe contendo. Auctores, qui morbum venereum primi ſunt executi, gonorrhoeam ſilentio praeteriviſſe ponas. Hoc eam partes mortalium genitales non exercuiſſe minime probat. Neminem enim latet, non paucos medicorum, quibus morbum venereum apud Europam primum videre acciderit, novitate ſignorum et gravitate obſtupefactos et perterritos, portentoſas fabellas potius, quam notas morbi fideliter depictas,

depictas, memoriae prodidisse. Nec aliud incidere potuit, hominibus notitiam signorum, causae morbi et curationis justam nondum sibi adeptis. Quod vero omnem super hac re dubitationem ex toto tollit, est hoc, quod syphilis, ut postea clare evidenterque demonstrabitur, non ullam regionem diu infestare potest, quin gonorrhoeam, nec gonorrhoea, quin syphilidem, movere periclitetur. Hoc igitur quoque de Sinensibus et incolis insulae, cui nomen Otaheite inditur, supra comprehensa convellit. Idem quoque pleraque ex reliquis, quae protulerunt, argumentis infirmat. Syphilidem neglectam quidem semper ingravescere; gonorrhoeam vero curationem naturalem recipere, confiteor. Caeterum nullam morborum diversitatem hoc indicat. In hac enim virus in urethram, glandulis mucosis ubique abundantem, receptum, protinus ei stimulo est, secretionemque adauctam movet, qua citius seriusve tandem expellitur, et sanitas corpori redit. Sed in illa per vascula absorbentia humores ingressum, et iis admis-

tum,

tum, e corpore nequit expelli, nisi ad mercurium decurritur, qui vel, universis secretionibus et excretionibus adauctis e systemate eluit, vel vi forsitan specifica extinguit. Ita causae morborum nullum discrimen, quamvis exitus ob rationem modo positam diversus. Quanquam materia gonorrhoeae propria glandi interdum diu admovetur, et luem non movet; hinc tamen minime cogi debet eam hoc praestare non posse. Namque, si erosio urethrae oriatur, absorberi potest, syphilidemque, ut omnes fatentur, progignere.

Uno in exemplo vascula lymphatica locum erosionis inter et glandulas inguinales lateris dextri infimas manifeste turgere notavi. Quem tumorem bubo brevi est subsecutus. Caeterum, illis in casibus, ubi materia ex urethra profluens glandi longum per tempus applicatur luemque non facit, virus forsitan, quod saepe incidere videtur, sub initium morbi secretione adaucta expellitur, quamvis secretio ipsa diu postea manet. Hanc materiam vero, licet secretione

adaucta non abluatur, luem non progignere, non est cur mireris, si tecum reputes unum ulcusculum alterum, et hoc tertium, &c. non facere solere. Denique, fuit asseveratum, mercurium syphilidi mederi, gonorrhoeam depellere non posse. Quisnam vero medicus, morbis conjunctis, illam mercurio unquam sustulit, et hanc, quod incidere posse modo demonstravimus, luem postea excitare vidit? Igitur, virus utriusque morbi tollit mercurius, quanquam secretionem adauctam gonorrhoeae propriam relinquit, quae in posterum ex toto innoxia, nihilque aliud quam stillicidium merum esse videtur. Hanc vero relinqui solere non est cur mireris, cum mercurius corporis vires convellat, et relaxationem urethrae et atoniam, unde haud dubie proficiscatur, evidenter adaugeat. Hactenus verba tantum verbis opposui. Nunc vero proximum est ut paucula proferam experimenta, omni ratiocinio longe potentiora, quae hanc litem dirimendi consilio nuper institui.

EXPER. I.

Materia contagiosa ex ulcusculo profusa, postquam morbus breve manserat spatium, et antequam ulla adhibita fuerant medicamenta, in urethram immissa, gonorrhoeam virulentam progeneravit, quae progressum eundem et finem habuit, ac si modo vulgari fuisset excitata. Hinc, quantum in errorem inciderint qui gonorrhoeam syphilidis propaginem non esse posse contendunt, plane apparet. Quinetiam non absque causa gravi hinc quoque debet concludi, virus utriusque morbi idem esse, et nulla ex parte differre. Admodum enim probabile est, virus syphilidis materiam sui ex toto similem eundem in modum progenerare, quo fermentum cuilibet substantiae, in qua fermentatio possit moveri, admotum, eam naturam in suam mutare consuevit.

EXPER.

EXPER. II.

Materia, quae ex urethra gonorrhoea virulenta laborantis profluxerat, cuticulae satis profunde incisae fuit insita. Pars, cui virus admotum, utpote quae maxime conveniret, fuit superficies praeputii interior. Ab ulla viri actione partes vicinae linteo sunt defensae. Hoc in exemplo virus nullum omnino effectum edere visum; vulnus enim speciem ex toto communem prae sese tulit, et tribus quatuorve diebus fuit sanatum. Hoc experimentum, sed non cum successu prosperiore, frequenter reiteravi; nunquam enim ulcusculum venereum potui movere.

Hunc vero exitum, qui votis quidem minime respondit, huic causae tribuendum puto, quod materiam ex urethra viri, qui dies decem duodecimve morbo laboraverat, profluentem linamento excepi, quo tempore forsitan virus ex toto fuerat expulsum, vel muco ita dilutum et debilitatum, ut juvenem,

nem, cui fuerit insitum, morbo nequiverit inficere. Quo tempore in his experimentis instituendis versatus sim, nullum primis morbi diebus virus potui comparare. Quod si adeptus fuissem, exemplo sequente aliisque similibus inductus, minime dubito quin syphilidem pro certo movisset.

Vir quidam fidei plenus, quocum multum amicitiae et familiaritatis mihi intercedit, quique medicinae multos per annos diligentissime studuit, Edinburgo discessit gonorrhoea virulenta laborans. Quodam vespere, vino et libidine perquam inflammatus, rem cum puella rustica infeliciter habuit. Duobus mensibus aut circiter elapsis, dolorem faucium miseranda conqueri coepit. His inspectis, ulcera tonsillarum gravia se evidenter ostenderunt; quae mercurii usu tuto et secreto fuerunt sublata. Nihil omnino causae est, cur puellam alius viri, puri impurive, notitiam habuisse suspicetur. Impuri non potuit. Ibi etenim nemo, uti probe novit, praeter semetipsum, aut eo tempore, aut postea, morbo venereo colluctatus est.

Alterum

Alterum insuper exemplum in praesentia novi, ubi gonorrhoea in luem manifestissime desiit. Multa quoque alia idem genus proferre non foret difficile; haec vero sufficiant.

Ex omnibus denique, quae supra fuse proposuerim, haud dubie debet concludi, gonorrhoeam et syphilidem pro uno eodemque morbo debere haberi, virus utriusque esse idem, et signa tantum pro loci diversitate, quem teneat, diversa movere.

Hanc ob causam, omnia morbum utrumque spectantia conjunctim, non separatim, exequi decrevi.

Aliud tantum, priusquam ad historiam venitur, experimentum liceat enarrare, quod utrum mercurius viro venereo adjunctus actionem ejus necne impediat detegendi causa fuit institutum.

EXPER.

EXPER. III.

Virus ex ulcuſculo effuſum argento vivo puro, e mucilagine gummi Arabici caute et diligenter extincto, admiſtum. Variis corporis partibus, quibus inciſa fuerat cuticula, inſitum nullum effectum edidit. Plurima hujus, ſed ſemper fruſtra, facta ſunt pericula.

Nonne hinc cogi poteſt, mercurium virus venereum iners efficere, et vi ſua ſpecifica extinguere? Nonne vis eadem plane demonſtratur, cum ulceribus foedis externis applicatur, ea purgat, eroſioni eorum ulteriori finem facit, et citius quam ſperes ad ſanitatem reducit? Vix mihi poſſum temperare, quin hanc in ſententiam concedam, cum reputo pleriſque in exemplis lue venerea laborantis ſanationem non a ſputo, perſpiratione, aut excretione alvina auctis, pendere, ſed mercurio in ſyſtemate accumulato et retento, pro rata ratione, reſpondere videri. Exemplum hujuſmodi luculentiſſimum

in

in operibus clari Wiſemanni chirurgicis reperiundum, ubi virum generoſum ſyphilide graviſſima et inveterata conflictantem libris unguenti mercurialis fortioris tribus dimidioque inunxit; nullum tamen, vel parciſſimum, licet alia e mercurio praeparata eodem tempore non parum liberaliter ei danda curaverit, ſputum, vel quamlibet aliam evacuationem, valuit movere. Ægrotus tamen e morbo emerſit, et ex toto convaluit.

HISTORIA MORBI.

Prima luis venereae ſigna in parte, cui virus fuit admotum, plerumque ſe oſtendere ſolent. Ea autem, quae ab eo urethrae vaginaeve applicato proficiſcuntur, et gonorrhoeam, uti appellatur, conſtituunt, prius referentur; deinde ea, quae virus per lymphatica ſyſtema ingreſſum excipiunt, et luem inveteratam ſyphilidemve, uti vocatur, ſubeſſe teſtantur.

Priore

Priore in exemplo, impurum poſt coitum viginti quatuor horis nonnunquam, plerumque vero quatuor, quinque, ſexve diebus, prima morbi ſigna apparere incipiunt. Aliquando, ſed rariſſime, poſt tres hebdomadas oriuntur.

Urethra virili affecta, pruritus circa glandem inſolitus ſentitur, quae aliqua ex parte tumida, et, praeter conſuetudinem, dura, cum rubore partis ejus extremae parvulo, evadit. Oſtium urethrae quoque ſolito apertius eſſe videtur, et paucis in exemplis teſticulos ſibi quaſi rotari notat infectus. Brevi poſtquam haec ſigna ſe oſtenderunt, guttula materiae, muco ſano magis albae, ex urethra exprimi poteſt, quae parietes ejuſdem propemodum conglutinat. Materia albida increſcit, et inflammatio circa urethram extremam evidentior evadit. Haec per totam ſuam longitudinem plerumque nunc tenditur, et dureſcit, lacunis interea tumefactis, et pene quaſi ſtringeretur, potiſſimum dum erigitur, ſenſum habente. Quod ex urethra profunditur, id quantitate augetur,

tur, tenuius fit, et non amplius tenax eſt, colore flavum aut ſubviride. Nunc rubor urethram extremam perpetuus occupat. Inter urinam evacuandam urethra diſtenſa ſaepe dolet. Oſtium vero hujus verſus, ob vim urinae deſcendentis ſtimulatricem, dolor graviſſimus eſt, et rubor modo comprehenſus protinus poſt urinam redditam augetur. Dum penis tentigine afficitur, ne urethra extendatur inflammatio cavet. Igitur hoc tempore coles ſummo cum dolore deorſum incurvatur, qui, ſi ventrem verſus elevetur, augetur. Quae irritabilitas per hoc morbi ſtadium adeſt, ea cur tentigo oriatur ſaepe in cauſa eſt, praeſertim dum in lecto cubatur. Somnum nonnunquam adimit, vel aegrotum expergefacit, et ut ſemen abſque voluntate excernatur aliquando facit.

Materia nonnunquam tenuiſſima eſt, vel ſanguine tingitur; omnia inflammationis ſigna graviora ſunt, et aegrotus ſtranguria tentatur. Quinetiam praeputium extremum aliquando inflammatione corripitur, et reduci nequit, quod *phymoſis* appellatur; vel

pone glandem retractum rursus induci non potest, cui nomen inditur *paraphymosis*. Rebus ita se habentibus, inflammatio strictura augeri potest, et gangraena sphacelusque moveri. Si praeputium universum tumore oedematoso afficiatur, *phymosis* quoque vocatur. In omnibus his exemplis, praesertim in duobus posterioribus, ulcera periclitantur oriri.

Hoc modo inflammatio per unam alteramve hebdomadam increscere pergit; sed curationem recipit naturalem; namque secretio muci adaucta virus venereum aeque cito, ac formatur, abluit, donec e corpore tandem ex toto expellatur. Dum hoc vero peragitur, signa in aliquantum temporis propemodum immutata manent. Posthac gradatim decrescunt. Tentigines rariores, nec tantum doloris movent. Inflammatio minor, et minus doloris excitat urinae excretio. Quod ex urethra profluit, id crassius, magis album et tenax evadit, et quantitate gradatim imminuitur. Modo copiosius, modo parcius excernitur ad extremum,

et

et portiunculae muci, ſpeciem fibrarum aliquam prae ſeſe ferentes, urinae miſcentur. Fluxus tandem ceſſat, et ſigna inflammationis ſenſim decreſcentia aegrotum relinquunt.

Viro ex urethra expulſo, ſecretio, aliquot in exemplis, per menſes, vel nonnunquam annos pergit; parcior, craſſior, magis alba, minore inflammatione ſtipata, ad extremum plerumque ſponte decedens. Vel, non ſublato et extincto viro, ſigna manent, quanquam minore cum inflammatione plerumque, quam ſub initium. Vel ulcera oriri, virus abſorberi, luesque venerea excitari poſſunt, praeſertim cum aliquid recens inflammationem movere valens corpori applicatur, cum morbus inveterat, vel mucus infectus glandem inter et praeputium diu manere permittitur. Quinetiam, nonnullorum judicio, abſorptio abſque ulcere incidere poteſt. Caeterum rem ita ſeſe habere nondum compertum habemus.

Si virus admovetur vaginae et urethrae muliebri, a calore, pruritu, moleſtiaeque ſenſu,

ſu, partes circa genitales incipit morbus. Haec ſubſequuntur oſtii urethrae ejuſque viciniae rubor, ſe ad introitum vaginae diffundens, fluxus humoris ſupra depictum omnino referens; dolor, ſaltem plerumque, cum urina excernitur, cum partes inter ſedendum preſſura afficiuntur, cum ambulatur, vel cum vagina diſtenditur. Morbus eundem progreſſum finemque, quem in maribus, habere conſuevit, praeterquam quod ſigna, poſtquam menſtrua provenerunt, nonnunquam ingraveſcunt. Si vaginam ſolam invadat, perquam leves ſaepe ſunt inflammationis notae, vel, ſi ſub initium ſe oſtendunt, decedunt, adeo ut aegrota vix ullum aliud incommodum quam fluxum queratur.

Gonorrhoea, vel humoris e partibus externis profuſio, rariſſime incidit. Cum accedit, a rubore partis laborantis, glandis ex. gr. et tumore incipit. Superficies ejus cruſta albida aphthas reddente cooperitur, et deinde materia profuſae ex urethra ſimilis ex ea exudat, inflammatione ſub initium increſ-

increſcente. Virus autem gradatim abluitur, et progreſſus et finis a ſupra poſitis nihil parumve differunt.

Inſuper, in oculis et naribus poteſt oriri gonorrhoea, cujus ſigna, quantum partis diverſitas patitur, ſupra tradita referunt.

Cum gonorrhoea diu manet, partis, unde humor profunditur, praeſertim urethrae virilis, ſtricturam nonnunquam facit, adeo ut urinam reddendi difficultatem, magno dolore ſaepe ſtipatam, lotio in modum rivuli contracti, vel guttatim tantum effluente, ſoleat movere. Aliquando quoque veſicae nonnihil inflammationis, et ad ſe contrahendam proclivitatem infert, unde, urethra ſe eodem tempore conſtringente, tranſitus lotii multo etiam difficilior efficitur. Hic autem affectus per mucum ex his partibus liberaliter ſecretum plerumque tollitur, ſed eodem modo, quo inflammatio veſicae vulgaris, poteſt finiri. Saepe nullum hujuſmodi vitium oritur, vel, ſi revera invadit, ſponte decedit, et urinae difficultas et dolor annos per aliquot manent.

Strictura

Stricture similis urethram foemineam, sed multo rarius, et vaginam quoque infestat, distensionem hujus impediens. Quin etiam praeputium virile extremum invadit, et, omnibus aliis signis sublatis, ne retrahatur cavet.

Partes quoque vicinae, velut testes, glandulae inguinales, et perinaeum interdum, inflammationi objiciuntur, praesertim si exercitatione nimia, pressura graviore aliisve, quae vim stimulantem habent, irritentur.

Cum testiculos inflammatio corripit, ut solet, tumescunt, dolent, calescunt, durescunt, rubescunt, &c. et quod ex urethra profunditur, id eodem tempore plerumque imminuitur, aut ex toto cessat. Haec autem curationem naturalem recipit; namque, si vel sponte vel arte restituitur fluxus, plerumque decedit. Tumor vero testiculorum et durities longum per tempus saepe manent, reliquis signis sublatis.

Glandulae inguinum lymphaticae, licet nihil viri absorptum fuisse videatur, cum nihil noxae inflammationem subsequatur, non-

nunquam

nunquam inflammantur. Hoc, ob irritationem urethrae, cum iis aliquo modo communicatam incidat necesse est.

Si virus alii parti, quam urethrae aut vaginae, applicatur, et quod syphilis luesve venerea nominatur movet, primum oriuntur inflammatio parvula erysipelatosa, et pruritus glandis, praeputii, labiorum pudendi, vel cujuslibet alius partis affectae. His succedit una pluresve exiguae pustulae, humore pellucido, qui nonnunquam albus evadit, repletae. Hae rumpuntur, et ulcus parvulum, semet vero undique diffundens, formatur, aliquando dolens, plerumque inflammatum, tactus impatiens, fundo inaequale, sanatu difficile, cujus margines duri sunt, tumidi, colore cinerei, crustis albidis operti. Si morbus, quod rarissime evenit, ab ulcere urethrae, sine gonorrhoea, incipit, pars affecta tactum refugit, urinam excernendi desiderium est, inter eandem reddendam, postve redditam, dolor, et exiguae humoris tenuis et aquei quantitatis exudatio.

Haec

Haec signa nonnunquam excipit gonorrhoea.

Si ulcus vulnusve inficiatur, inflammatur, semet cum teneritudine vel dolore spargit, superficie inaequale, crustis albidis saepe obductum, marginibus cinereum.

Si pueri a matribus inficiantur, aliquando cum signis morbi, qualia sunt cutis inflammationes, cuticula nulla vel tenuissima, gonorrhoea, &c. in lucem suscipiuntur. Plerumque vero nullae complures in dies notae se ostendunt. Hebdomada tamen aut circiter, papulae cum crustis subfuscis, in ulcera vertentibus, circa angulos oris aliasve capitis partes, vel universum per corpus, oriuntur.

Ex ulceribus, ubicunque sint sita, virus per lymphatica absorbetur, et dum transit, ea inflammat, ruborem, duritiem, et dolorem, per cursum, quem ad primam glandulam lymphaticam tenent, manifestissime movens. Saepe tamen nullum hujusmodi signum se in conspectum dat.

Sive

Sive hoc incidat, sive res se aliter habeat, primarum glandularum, per quas transeunt, inflammatio, quae *bubo* appellatur, frequenter excitatur, qui, cum partes genitales plerumque primum inficiantur, in inguine saepissime oritur. Sub initium, durescunt et tumescunt glandulae, tactus intolerantes. Haec signa increscunt, et dolore, praesertim inter movendum, rubore cutis, aliisque, quae inflammationem designant, stipantur. Bubo autem modo celeri, modo, ut in aliis glandularum inflammationibus incidit, tardissima suppuratione, modo schirro, rarissime gangraena finitur. Quod ulcus oritur; id aliquando periculo non vacat, quod serpere sinusque formare periclitatur, quodque vasis sanguiferis amplis est vicinum. Sanatu saepe difficile.

Cum virus venereum systema ingreditur, inflammationes plerumque, et ulcera in aliqua corporis parte, saepissime in membrana mucosa vel cute, excitare consuevit. Modo complures per annos innocuum manere, modo se nunquam ostendere, ab auctoribus

 dicitur.

dicitur. Huic vero fides non temere habenda. Aliquandiu plerumque fuit abſorptum, antequam ulla ſigna oriuntur.

Si in glandulis oris fauciumve ſecernatur, membranam has partes ſuccingentem inflammatione afficit, et ulcera raucitate, dolore, difficultate devorandi, &c. ſtipata, facit. His autem ulceribus ſerpentibus, oſſa carioſa evadunt, et, palato conſumpto, itinera os inter et naſum pateſiunt, et naſum ipſum, cartilaginibus ejus et oſſibus quoque exeſis, ſubſidit.

Si in cute ſecernatur, maculas ſubrubras, purpureaſve, vel exanthema cruſtis ſubfuſcis, quae in ulcera ſaepe vertuntur, obductum movet. Haec, ſi incidunt in volis, plantis, anumve circa, ſpeciem fiſſurarum in cuticula prae ſeſe non raro ferunt, materiam tenuem magno cum dolore exudantia.

Si in oculis ſecernatur, inflammatio et exulceratio cum caecitate ibi oriuntur; ſi in auribus, eadem inflammationis ſigna, quanquam minus crebro, cum ſurditate, oſſiumque iis propriorum carie, moventur.

Quamvis

Quamvis partes genitales non primum fuerunt infectae, morbus ibi nonnunquam et circa anum, sed rarius, apparet.

Ulcera pulmonum et phthisis interdum oriuntur. Aliquando quoque tument lymphatica aliaeque glandulae.

Si morbus inveterat, periosteum et ossa invadit, et dolores iis infert, qui potissimum aegroto molestiam facessunt, corpore calefacto, et per naturalem paroxysmum febris vespertinum, quem evidentiorem efficiunt, simul cum eo mane versus, orto sudore, decedentes. Periosteum tumet et durescit. Ossa tumere videntur, et interdum revera tument. Nonnunquam, potissimum media durissimaque parte, mollia vel cariosa fiunt, et, medulla affecta, acerrima reddita, et ex iisdem extremis effusa, adeo fragilia redduntur, ut, vi levissima iis illata, frangi periclitentur. Interdum antequam virus systema ingreditur, vel quolibet alio morbi tempore, oriuntur tubercula in glande, praeputio, labiis pudendi, ano, &c. vel ubi ulcera fuerunt, vel ubi se nunquam ostenderunt, figura

gura diversa, plerumque rubra et mollia, nonnunquam dura et callosa, raro dolentia.

Alia, denique, corpora morbo multos per annos obsistunt, progressumque ejus retardant; alia, contra, ei brevi succumbunt; adeo ut aegroti miserandi hectica vel hydrope correpti fato concedant.

NOTÆ, QUÆ EUM AB ALIIS SUI SIMILIBUS SECERNUNT.

1. Gonorrhoea virulenta ab ea, quae benigna, est vel a viro venereo non proficiscitur, distinguatur necesse est. Nec hoc praestare difficile. Signa enim et causae morborum a se invicem longe discrepant. Quod in hac ex urethra profunditur, id quantitate plerumque multo minus est, et nunquam contagiosum, ardor urinae levior, inflammatio minus gravis. Haec quidem frigore, exercitatione immodica, similibusque intendi

et

et aeque concitata, ac in specie virulenta, reddi potest; sed sponte paucis diebus semper decedit, nec diu post eam secretio aucta solet manere. Insuper, species benigna a causis, quae virulentam non possunt movere, universa nempe debilitate, purgantibus valentioribus, exercitatione parum modica, venere frequentiore, sed pura; frigore; potatione nimia, &c. evidentissime profluit.

2. Summa gonorrhoeam inter et fluorem album similitudo intercedit. Dignosci tamen possunt. Gonorrhoeam enim recentem comitantur ardor urinae; labiorum naturalium externorum partiumque vicinarum tumor, inflammatio, et non raro exulcerationes leviores; doloris nonnihil inter coeundum. Haec autem omnia in mulieribus, quae leucorrhoea conflictantur, raro semet ostendunt. Quinetiam, fluore albo laborantes dolore lumborum magis minusve acuto tentantur, quem gonorrhoea recente correptae fere nunquam queruntur. Cum gonorrhoea vero inveteravit, magis difficulter unum morbum ab altero distingues.

gues. Secernere tamen valebis, si memoria teneas signa inflammationis gonorrhoeam semper sub initium, licet postea in stillicidium perpetuum, ex toto magnave ex parte inflammatione destitutum, mutet, comitari; nunquam vero fluorem album praecedere. Praeterea, quod in hoc profunditur, id multo copiosius; excretio enim in stillicidio admodum modica. Insuper, magna corporis debilitas et relaxatio, vitia ventriculi, &c. mulieres fluori albo opportunas efficiunt, et, nisi his praecedentibus, morbus, nunquam accedit. Absque vero ullo hujusmodi seminio gonorrhoea invadit; quam, viribus nondum aeque ac in leucorrhoea convulsis, stillicidium consuevit excipere. Si denique ulcera, quae utrique morbo sunt communia, in vagina oriantur, signa luis inveteratae, si morbus a venere impura fuerit profectus, in reliquo systemate brevi se evidenter ostendent; si vero, contra, morbus sit leucorrhoea, nihil hujusmodi timendum, nihil hujusmodi incidere potest.

Si

Si morbus uterque, quod accidit nonnunquam, eodem tempore invaserit, unus ab altero nequit secerni, nisi veram mali naturam investiganti, salutis desiderio icta, mulier ipsa praeluceat.

3. Ulcuscula venerea, quae a coitu recente impuro fuerunt profecta, et sede et signis ab aliis ulceribus non parum manifeste distinguuntur. Partes genitales, labia et loca vicina, papillas mammasque muliebres, ubi ulcera, saltem serpentia, rariora, tenent. Papulas, sub initium, miliariae proprias referunt, brevi eminentiora evadunt, et parvas vesiculas formant, quae ruptae modo humorem tenuem et aqueum, modo materiam crassiorem et flavam, effundunt. Marginibus plerumque dura sunt et dolent, et partes vicinas erodendo semet undique diffundunt.

Quantum ulcera spectat, quae a lue inveterata oriuntur, ab aliis omnibus fere apertius etiam secernuntur. Super ossa, ea potissimum quae musculis tenuissime sunt obducta, solent sedere, marginibus inaequalia,

lia, et quaſi denticulata, nec non aliqua ex parte calloſa. Speciem non raro admodum ſingularem prae ſeſe ferunt, in formam quaſi calicis excavata, fundo plerumque anguſta et contracta, marginibus gradatim ſe dilatantibus, donec ad oram extremam uſque perveniatur. Res ſaltem plerumque, niſi oſſa carioſa ad fundum ſint ſita, ita ſeſe habet. Quod ſi incidit, materia fungoſa moleſta fere replentur. Non multum doloris habent, hoc a cancris diſcrepantia, qui calore ardente et doloribus lancinantibus ſtipari conſuerunt. Nonnullis tamen in exemplis res ſe aliter habet. Quod ex omnibus hujuſmodi ulceribus profunditur, id prius tenue eſt, deinde ad extremum magis tenax et viſcidum, quam pus bonum et laudabile evadit, colore ſingulare et ſubviridiflavum, odorem perquam gravem, a foetido putridoque vulgari tamen differentem, emittens.

4. Bubones hujus morbi proprii ab iis, qui a fonte non venereo profluunt, debent dignoſci. Quin vero a concubitu impuro

proficiſcantur,

proficiſcantur vix ambigi poteſt, ſi tumores artuum inferiorum et abſceſſus non ſint, ſi gonorrhoea, praeſertim ulcuſcula, praeceſſerint, licet lymphatica haec inter et illos intercedentia tumore et diſtenſione videantur carere.

5. Qui dolores lue venerea conflictantes noctu invadunt, ii ab arthritidis et rheumatiſmi propriis non difficulter ſecernuntur. Namque venerei oſſa media parteſque horum ſolidiſſimas occupant, aliis morbi ſignis antecedentibus, plerumque ſubſtantibus. Arthritici, contra, cum affectionibus ventriculi aliarumque partium internarum ſaepe alternantes, ex intervallis, articulos minores; rheumatici, ab externa, et plerumque evidente cauſa, nempe frigore, proficiſcentes, tractumque muſculorum ſequentes, pyrexia fere ſemper praecedente, ſaepe comitante, majores infeſtant. Hi quoque, febre abſente, calore lecti vel alio externo levantur. Caeterum venerei eodem adaucti magis acriter urgent.

† E CAUSÆ.

C A U S Æ.

Alios aliis ad hunc morbum procliviores esse, neminem potest latere. Nonnulli enim veneri libidinique dediti multos per annos morbi immunes vivunt, quanquam coitum impurum nunquam refugiunt, sed, periculo contagionis semet, quoties occasio exoptata subministratur, scientes objiciunt. Hosne adversus vim morbi tutos reddit cuticula crassior et firmior, absorptioni inimica? Alii, contra, iique longe plures, non citius cum impura rem habent, quam in morbum incidunt. Quidnam vero hos illis morbo opportuniores efficiat, in primis dictu difficile. Hocne praestat vis lymphaticorum absorbens major, qua virus venereum in systema facilius devehitur, vel irritabilitas corporis praeter consuetudinem magna, unde fit ut acre virus inflammationem in eo, et reliqua signa morbi propria, certius possit movere; vel cuticula tenuior?

Quae

Quae causa morbum constanter excitat, ea est virus venereum. Aliae ab auctoribus nonnullis idem praestare dicuntur. Si vero eas attentus examinaveris, adeo ridiculas esse reperies, ut omnino sint indignae, quae serio excutiantur.

Causa proxima est viri ipsius acrimonia, cujus natura nondum satis intellecta; ab hac enim omnia et gonorrhoeae et luis signa proficisci videntur.

PAUCULORUM E SIGNIS EXPLICATIO.

1. Quod nostram attentionem primum sibi vindicat, id est, humoris ex urethra profusio. Hanc haud dubie facit virus venereum urethrae superficiei interiori applicatum, quod e particulis acerrimis conflatum, si ex effectibus saltem quos edat liceat judicare, ei stimulo non esse non potest. Quaecunque autem pars corporis humani stimulo insolito afficitur, eam versus semper fit

cursus

cursus humorum adauctus. Exemplum hujusmodi praebent vis frigoris stimulatrix membranae Schneiderianae, vel cuilibet alii corporis parti applicata, emetica in ventriculum, purgantia in intestina agentia. Has partes versus enim brevi fit impetus humorum solito major, glandulae mucosae irritantur, et quantitatem humoris proprii praeter consuetudinem magnam secernunt. Quod excernitur, id quoque solito acrius evadit, ut profusio e membrana nares succingente in catarrho facta evidenter demonstrat. Igitur minime mirandum, virus venereum urethrae admotum secretionem adauctam movere, et hanc praeter consuetudinem acrem evadere. Hoc vero, non absque caussa gravissima forsitan, gonorrhoea virulenta substante, viro, humores quos glandulae urethrae numerosissimae secernunt, naturam in suam mutanti tribui debet. Qua ratione virus urethram ingrediatur, hic quaeri potest. Super hoc alii in alias sententias iverunt. Quidam per glandem, ut per spongiam, in urethram penetrare credunt. Membranae

branae vero ſuperficiem glandis, externam inter et urethram intercedentes, ne hoc incidat haud dubie cavent. Nonnulli vaſcula glandis lymphatica ingreſſum per ea ad urethram devehi opinantur. Si vero abſorbentia intret, non alio, ut neminem rei anatomicae peritum fugit, quam ad glandulas inguinales deduci poteſt; has enim verſus omnia vaſcula glandis lymphatica curſum plane tenent. Virus urethram ipſam, ut aqua oleumve duas ſuperficies vitreas planas ſibi invicem applicatas, ad certam altitudinem ſaltem attractione ſcandit, vel eidem extremae admotum, humores urethrae natura et indole ſua impertiendo, et ita ſemet ſurſum propagando, ingredi in primis probabile.

Quo omnia cauſam excretionis adauctae ſpectantia ad finem perducamus, virus, quocunque modo in urethram immittatur, ejuſdem exulcerationem, ut inciſiones virorum celeberrimorum Morgagnii et Monroii teſtantur, non raro facere, et hoc modo quoque ad ſecretionem adauctam movendam, et

longum

longum per tempus continuam reddendam, non parum conferre posse, habetur compertum.

Rationem, cur profusio ex urethra, viro excretione adaucta medicamentisve sublato, saepe diu maneat difficulterque tollatur, probabilem saltem reddere non admodum difficile videtur. Si cursus humorum ad aliquam partem semel fuerit factus, ei in posterum aegre obsisti consuevit. Exempla, quae hoc probent, haemorrhagiarum et profluviorum Ordines Culleniani quotidiana suppeditant.

2. Hic morbus, praesertim cum gravior et diu manet, stricturas urethrae et caruncculas aliquando relinquit. Illae, ab exulcerationibus et cicatricibus postea inductis, quae partem vel angustiorem vel eminentiorem, quam ante, ut in locis externis, quibus cicatrix fuit inducta, incidit, relinquere possunt, proficisci videntur. Hae a tunica urethrae interiore, per longitudinem morbi nimis relaxata, plicasque formante, quae descensum urinae magis minusve impediunt,

pediunt, forſitan oriuntur. Quinetiam interdum forſitan eandem per tunicam, inflammatione craſſiorem et duriorem redditam, poſſunt excitari; namque Monroius celeberrimus duo vel tria exempla vidit, ubi aliquid criſtam galli referens excreverat.

3. Gonorrhoea non raro teſticulis tumores infert. Alii alii cauſae hoc tribuendum putarunt. Vir celebris Aſtruc, et multi alii, materiam morbificam ab urethra ad teſtes aliquo modo transferri credunt, hoc forſitan magna ex parte inducti, quod fluxum ex urethra, tumore teſticulorum oriente, ſiſtere notant. Quo modo vero ad teſtes poteſt devehi? Ubi ſunt vaſcula vel ductus, qui hoc poſſunt praeſtare? Si abſorbentia ingrediatur, non ad teſtes, ſed ad glandulas inguinum proprias, ut ſupra comprehenſum, deducetur. Nonnulli ſibi in animum inducunt, oſtia vaſorum deferentium intrare, et retro ad teſticulos tendere. Qua vero ratione viam ſibi per canales adeo tortuoſos reperire et patefacere valet? Denique, per lymphatica, qua ſolum ire poteſt, ſyſtema ingreſſam

ingreſſam eſſe, ponas teſticuli affici non multum periclitarentur; pauciſſima enim exempla ſe oſtendunt, ubi lues teſtium excitat tumores.

Solam hujuſce phaenomeni explicationem probabilem et rationalem in medium primus protulit Monroius, anatomicorum hujuſce ſeculi facile princeps. Gonorrhoeam ipſam et teſtium tumorem ab eadem cauſa, inflammatione nempe urethrae et irritatione, proficiſci contendit. Quae argumenta hoc probandi conſilio adhibet, ea ſequuntur, et pleniſſimam haud dubie opinioni ejus fidem conciliant. Si cuilibet irritamento praeter conſuetudinem magno, calculi exempli gratia deſcenſui, objiciatur urethra, tumor teſticulorum periclitatur oriri. Chirurgus in primis celebris Samuel Sharp, dum operationem lithotomicam lateralem depingit, teſticulos nonnunquam tumere notat. Si irritatio autem urethrae, &c. hoc in exemplo, tumorem teſticuli excitat, quid obſtat quo minus eadem cauſa eundem in gonorrhoea effectum edat? Immo eundem haud

haud dubie ſaepe edit, cum morbus in urethram altius deſcendit, partem membranae ejus prope oſtia ductuum ſeminiferorum inflammat, vaſa deferentia extrema claudit, et irritationem per ea ad teſticulos uſque diffundit. Ita tumor teſticuli eodem modo irritationem urethrae, quo lachrymatio oculi, quo aucta ſalivae excretio oris, ſubſequitur. Quod, denique, omnem ſuper cauſa tumoris teſticuli dubitationem tollit, eſt, quod tumor vas deferens primum occupat, et per epidydimidem ad teſtem retro tendit. Si vero a materia venerea contagioſa maſſae ſanguinis admiſta oriretur, glandula ſecernens prius, ductus deinde virus excernens, afficeretur. Quinetiam, cum tumor decedit, primum ad vas deferens, deinde in epidydimide, denique in teſte imminuitur.

4. Qui bubones in lue incipiente oriuntur, ii haud dubie a viro per lymphatica abſorpto, ad glandulas devecto, et eas inter tranſeundum irritante et inflammante, pendent.

5. Quae exulcerationes et eroſiones partium corporis diverſarum, et laxiorum et

ſolidarum, incidunt, eae ab acrimonia viri plane evidenterque proficiſcuntur. Qualis autem hujus acrimoniae vera natura ſit, ex toto ignoramus. Nec exponere poſſumus, cur ex magna locorum copia fauces ſibi potiſſimum deligat, ubi plerumque effectus ſuos perniciosos primum oſtendat. Nihil luminis difficultati offundit affirmare a glandulis plurimis virus ibi liberalius, quam alibi, ſecernentibus oriri. Reſponderi enim poteſt, cur non inteſtina, ubi glandulae vix minus ſunt numeroſae, aeque mature invadit. Nec denique ratio cur oſſa firmiſſima, non maxime laxa, infeſtet, bona reddi valet. Haec vero et multa ſimilia ſagacitati ſcriptorum, qui nos ſequentur, illuſtranda relinquamus oportet.

EVENTUS.

Hic plerumque noſtro ſeculo fauſtus. Exemplo in nullo fere, cum multos per annos hoc morbo conflictati ad extremum convaluerint,

convaluerint, licet admodum longe ſit provectus, et corpus miſerandum in modum foedaverit, ſalutem aegroti, ſaltem ejus levamen, deſperandum; ſed ad mercurium, medicamentum illud praeſtantiſſimum, quod tot millia faucibus Orci eripuit, et mortem inſatiabilem praeda ſua toties inſperato ſpoliavit, confugiendum.

RATIO MEDENDI.

Hanc duas in ſectiones dividere decrevimus. In priore, de gonorrhoeae, in poſteriore, de luis curatione, quam maxime preſſe agemus, theoriam morbi fuſius forſitan, quam juſti diſſertationis hujuſmodi limites patiuntur, jam executi.

I. Conſilia autem gonorrhoeae medendi tria eſſe videntur:

1. Viro, cuilibet corporis parti admoto, antequam

antequam notae inflammationis ullae femet oftenderunt, occurrere.

2. Signa inflammationis tollere.

3. Tonum partibus morbo debilitatis reddere.

Hic morbus haud dubie, in morem aliarum inflammationum loco propriarum, fponte aliquando decedit, nihil incommodi poft fefe relinquens. Semper tamen agendum eft, ut, fi fieri poffit, ex toto praecaveatur, et fpatium folitum habere non permittatur. Igitur ea funt dicenda quae confilio 1. refpondent, vel viro, antequam inflammationem movit, occurrunt. Haec autem duplicia funt, quae virus, cum id contingere poffunt, extinguere putantur, vel talem excretionem ex urethra muci faciunt, qualis ad virus una fecum expellendum accommodari videtur.

Prioris autem generis funt e mercurio praeparata, unguentum, ex. gr. mercuriale, vel corrofivi fublimati ex aqua deftillata folutiones. Illud partibus genitalibus ante coitum, poftve eundem, diligenter illitum, morbo

morbo venienti potenter occurrere creditur. Et nonnulla quidem exempla novi, ubi haec morbum praecavendi ratio veneri promiscuae in primis deditos aliquot per annos, et gonorrhoeae et luis immunes servare visa. Namque, per incuriam neglecta, in eas aeque cito et facile, ac in alios, morbus invasit. Hae in urethram post coitum impurum immissae non tantum morbo feliciter occurrunt, sed eundem, ut multi quibus summa fides potest haberi testantur, postquam prima, a quibus incipere solet, signa accesserunt, depellunt. Cum solutiones hujusmodi parantur, singulis aquae unciis granum mercurii corrosivi unum tantum adjiciatur. Si hoc modo confectae urethram irritant, et inflammationem movere periclitantur, quantitas mercurii etiamnum imminuatur. Quod vero in inflammationem multum potest, est, solutionibus modo positis adhibitis, paulum tepidae in urethram protinus injicere. Nonne utilitas mercurii hoc modo adhibiti potestatem virus extinguendi singularem ei inesse demonstrat?

Ex

Ex his autem, quae excretionem muci adauctam movent, et hoc modo ad virus ex urethra expellendum conferre putantur, praecipuum eſt lixivium cauſticum. Reliqua hoc genus praeteribimus, ſtudio brevitatis adducti. Ratio autem lixivium uſui accommodandi eſt, unam hujus forſitan viginti aquae partibus adjungere. Solutio adeo fortis ſit, ut guſtanti aliquantum calida videatur. Poſt coitum in urethram, cum primum fieri poteſt, immittenda. Secretionem muci pauculos in dies excitat copioſam, quae ut virus una cum muco expellatur facere creditur. Quod haud dubie nonnullis in caſibus praeſtat. Cum vero graviſſimam inflammationem nonnunquam moveat, et non pro certo morbo venienti ſemper occurrat, uſu ejus ex toto abſtinere, et fiduciam noſtram in mercurii corroſivi ſolutione, quae remedium multo tutius et certius eſſe videtur, collocare praeſtare judicamus. Unum e praeparatis e mercurio, calomelas nempe, in pulverem quam maxime ſubtilem redactum, quod a multis, po-

tiſſimum

tiſſimum a chirurgo celebri Londinenſi, virus gonorrhoeae et recentis et provectioris extinguendi, et non abſque ſucceſſu proſpero, et ſine ullis, ut ferunt, ſequelis periculoſis, conſilio adhibetur, memorare ſumus obliti. Hoc alicui liquori, aquae forſitan, accuratiſſime admiſcent, et in urethram immittunt. Denique, impurum poſt concubitum, urinam reddere, eaque omnes partes genitales diligenter lavare praeſidium ſanitatis minime contemnendum eſſe videtur. Nullos liquores vi aſtringente, praeſertim fortiore praeditos, in urethram, quanquam hoc facere moris multorum eſſe novimus, injiciendos putamus; tantum enim abſunt ut oſtia lacunis, quod nonnulli ſibi perſuadent, conſtringant, et ita virus intrare prohibeant, ut, contra, idem ingreſſum expelli impediant, et ad luem movendam magnopere conferant. Haec de primo conſilio dixiſſe ſufficiat.

Conſilio

Confilio II. refpondent remedia fequentia:

1. Sanguinis detractio. Haec, morbo minus gravi, non neceffaria. Notis vero inflammationis magnis, et diathefi phlogiftica invalefcente, ad eam decurrendum, et pro gravitate fignorum reiterandum. Loco propria generali praeftare videtur, urgentibus phymofi et paraphymofi.

2. Cathartica. Haec femper leniora effe debent, qualia funt manna, cremor tartari, aliique medii fales, oleum ricini, &c. Alvus tantum foluta teneatur, et non faepius femel bifve de die moveatur; hoc enim modo inflammationi fatis efficaciter obfifti folet. Purgantibus valentioribus caute abftineatur, quae curfum humorum rectum extremum verfus faciendo, irritationem urethrae retrorfum propius veficae cervicem ducere, et ita, fluxu ex toto ceffante, tumorem teftium, luemve ipfam, excitare periclitantur.

3. Diuretica. Horum utiliffimum hoc in morbo eft nitrum, quod et corpus refrigerat

gerat et urinam movet. Ex aliquo potu mucilaginoſo, ſoluto ex. gr. gummi Arabico, diſſolvatur, ut, ipſo refrigerante et inflammationem imminuente, vehiculum urethram ab acrimonia urinae defendat.

9. Narcotica. Haec aliquando neceſſaria fiunt, dolore et tentigine noctu graviter urgentibus, et ſomnum aegrotanti adimentibus.

4. Applicationes topicae. *a.* Cataplaſmata. Haec fere ſolum neceſſaria evadunt, ſi magnus penis tumor, phymoſis, paraphymoſis, &c. infeſtare incipiunt. Rebus ita ſe habentibus, e ſaccharo ſaturni, extractove Goulardi ex aqua ſoluto, componantur, quae emollientibus praeſtare videntur.

b. Fomenta. Haec non tantum partes ab immunditia immunes ſervant, et exulcerationibus externis occurrunt, ſed viribus relaxantibus inflammationem urethrae non parum imminuunt. Penis in poculum profundius et tepida repletum in ſemihoram, aut circiter, bis terve ſingulis diebus, demittatur. Hoc dolorem tenſionemque partibus

 laboran-

laborantibus mirum in modum demet, et ut aegrotus urinam facillime excernat saepe faciet.

c. Liquores in urethram immittendi. Dum inflammatio urethrae invalescit, liquores etiam blandissimi in eam injecti, tanta est ejus irritabilitas, signa graviora reddere periclitantur. Quantum igitur morbum intendere possunt liquores refrigerantes et adstringentes in fistulam urinae, ut nonnulli suadent, immissi? Praeterquam quod vim inflammationi addunt, nonne, si supra inflammationis locum ascendunt, virus secum ferre, idque in corpore altius et firmius insidere cogendo, magnopere nocere possunt? Hoc haud dubie frequenter praestant. Namque usum eorum non tantum tumor testiculorum, sed bubones et lues quam maxime inveterata, non raro subsequuntur. Igitur, si ulli hujusmodi liquores omnino adhibeantur, quam maxime lenes et blandi sint, ut oleum omnis rancoris expers, et urethra, dum immittuntur, ne altius propellantur, supra locum affectum diligenter

genter comprimatur. In locum autem omnium horum, ſubſtitui debent liquores emollientes vel mucilaginoſi liberaliter epoti, qui quantitatem urinae augent, acrimoniam ejus obtundunt, et urethram materia venerea, quae in ea latet, efficacius, quam quilibet liquores in eam immiſſi, liberare valent. Nonne, denique, fomenta externa inflammationem multo magis, quam ulli liquores interne adhibiti, qui tantum parce in urethram injici poſſunt, levare conſuerunt, et igitur hos nulla ex parte neceſſarios efficiunt?

d. Regimen antiphlogiſticum. Hoc omni morbi tempore ſumma cum cura adhibeatur. Cibus aegroto talis ſit, qualis facile concoquatur, refrigeret, et nulla ex parte ſtimulet. Potus mucilaginoſus ſit, nihilque ſpirituoſi fermentative liquoris contineat. Exercitationem aeger refugiat, quiete fruatur, venere et omnibus, quae libidinem poſſunt movere, abſtineat. Procul abſint univerſa quae ſtimulo corpus animumve afficiunt.

Si

Si inflammatio teſticuli oriatur, ei ſuccurrunt ſanguis, magis minuſve pro gravitate ſignorum, liberaliter et per lanceolam et hirudines detractus, cataplaſmata e ſolutione ſacchari ſaturni debili compoſita, poſitura horizontalis, emetica. Qua ratione poſtrema agant ignoro; ſed fluxum ex urethra ſaepe reſtituunt, qui ad tumorem teſticuli ſolvendum non parum confert.

Conſilio III. reſpondent tonica, ut cortex Peruvianus, balneum frigidum, &c. adſtringentia, ut alumen, balſamum copaibae liberaliter adhibitum, ſolutiones vitrioli albi et ſimilium in urethram immiſſae. Namque hoc tempore, viro ex toto expulſo, et omnibus aliis ſignis praeter ſtillicidium merum ſublatis, nec tonica nocent, nec injectiones adſtringentes effectus pravos edunt, ſaepiſſime utiles, fere ſemper innocuae.

Si per morbi decurſum in urethra carunculae oriantur, et, reliquis ſignis ſublatis, maneant, praeparatis, quae Anglice *bougies* appel-

appellantur, ſupprimendae et ſanandae. Si compoſitionem eorum noviſſe velis, opera chirurgorum ingenioſa adeas.

Hae rationes gonorrhoeae medendi plerumque optime cedunt. Nonnihil tamen mercurii, ne pars viri fuerit abſorpta, omni in exemplo debet adhiberi.

Quantum luem ſpectat, conſilium medendi unicum eſt, actioni viri in ſyſtema ulteriori occurrere, idemque extinguere. Quod ſolum vero hoc praeſtare poteſt, id eſt mercurius formis diverſis, et magis minuſve liberaliter pro natura ſignorum, adhibitus.

Cum ulcuſcula oriuntur, moris multorum eſt nulla medicamenta externa iis applicare, ſed aperta relinquere, et ſanationem eorum per mercurium interne adhibitum moliri. Caeterum, ea ad cicatricem quam celerrime perducere videtur praeſtare; aperta enim relicta fons viri venerei perpetuus evadunt, unde ſyſtema univerſum magis magiſque infici periclitatur. Quae his vero facillime medentur, ea ſunt mercurius praecipitatus

ruber,

ruber, in pulverem quam maxime ſubtilem redactus, iis inſperſus, et corroſivus ſublimatus ex aliquo liquore ſolutus iis applicatus. Poſtea linteo, cui aliquantum cujuſlibet unguenti communis fuit illitum, tegenda. Hoc modo curata brevi plerumque ſaneſcunt. Unguentum quoque mercuriale fortius idem, quod praeparata modo poſita, ſolet praeſtare. Quod vero forſitan omnibus e mercurio praeparatis, ſi ulcuſculis velis mederi, longe praeſtat, eſt cauſticum lunare. Uſus vero mercurii internus nunquam interea negligendus; namque, ulcuſculo orto, metus nunquam deeſt, ne virus abſorptum in ſyſtema ſemet diffundat.

Si bubones vel tumores glandularum inguinalium moveantur, eos diſcutere, non ad ſuppurationem perducere, expedit. Etenim ſuppuratione finiti ſaepe ulcera ſinuoſa formant, quae non abſque ſumma difficultate ſanantur. Quinetiam, ob viciniam vaſorum majorum, eos incidere non ſemper periculo vacat. Eos autem diſcutiunt, ſi hoc fieri poteſt, cataplaſmata, quibus aliquantum ſac-

chari

chari ſaturni fuit adjunctum; unguentum mercuriale femori interno, infra glandulas inguinales, applicatum, ſanguis per hirudines detractus, &c. Licet ad ſuppurationem perveniant, et multum puris effundant, non curationem morbi huic profuſioni ex toto committendum, ſed ad mercurium nihilominus ſemper decurrendum.

Si virus ſyſtema ingreſſum eſt, et humores pro certo vitiavit, omnis fiducia noſtra in mercurio collocanda. Hic in corpus vel per lymphatica cutanea vel per os invehitur. Cum vero in viam medendi priorem procedimus, et unguentum mercuriale adhibemus, quantitatem in corpus devectam pro certo cognoſcere non poſſumus. Igitur vel excretionem ſalivae nimis copioſam repente reddere, vel nimis parcam movere, periclitamur. Nonnulli quidem mercurium hoc modo aſſumptum non alvum tam facile movere contendunt. Hoc vero dubium eſſe videtur. Utrum alvus autem necne ſolutior reddatur, non multum refert; excretiones enim alvinas fere ſemper opis

eſt

eſt noſtrae limitibus juſtis per opium circumſcribere. Has ob cauſas, igitur, uſus mercurii internus, quam externus, tutior. Praeparatum, quod vulgo adhibendum, eſt pilulae ex hydrargyro, e melle quam diligentiſſime extincto, cui tantum micarum panis, quantum craſſitudinem ei idoneam poſſit comparare, fuit adjunctum, compoſitae. Hae ſumantur, donec gingivae aliquantum tumeant et doleant, et ſputum modicum excitetur. Hoc nunquam ſit copioſiſſimum. Immodicum enim non morbo citius aut certius medetur, ſed vires aegroto convellit, et multis aliis morbis, qui non alioquin acceſſiſſent, fundamenta jacit. In uſu mercurii, donec omnes morbi notae fuerint ſublatae, et aliquamdiu poſtea, caute tardeque perſtetur. Si pilulae votis non reſpondebunt, ad alia praeparata confugi debet. Alio enim incaſſum adhibito, aliud morbum ſaepe depellit. Ulceribus ſubſtantibus, et cute deformata, ſolutio corroſivi ſublimati plurimum in morbum poſſe conſuevit.

Quinetiam,

Quinetiam, pilulae Plummeri et Æthiopicae ſimiles in caſibus ſimilibus edunt effectus.

Nonnulli quidem ad has confugere dubitant, ne ſulphur, in iis conficiendis adhibitum, mercurium reddat inertem. Cum ſucceſſu vero proſpero ſaepe adhibitas fuiſſe probe ſcio.

Si vires aegroto, quod ſaepe incidit, incipiant convelli, mercurio cortex Peruvianus, et alia tonica, protinus adjungantur, quae tantum abſunt, ut actionem mercurii impediant, ut eam, contra, potentiorem efficiant; namque tonus corporis certus ad efficaciam mercurii promovendam neceſſarius eſſe videtur. Si in hanc medendi viam procedatur, vitabuntur plerumque atrophia, phthiſis pulmonalis, hydrops, aliique morbi funeſti, qui luem inveteratam nimis frequenter excipiunt.

Si quis fiduciam in decoctis ſarſaparillae, guaiaci, mezerei, &c. collocet, ad ea poteſt decurri. Actioni mercurii forſitan auxiliantur. Per ſe adhibita, hac in regione, mor-

bum nunquam tollunt. Quod denique votis omnium optime ſolet reſpondere eſt, quam maximam mercurii quantitatem, cum quam minima cujuſlibet generis excretione, in ſyſtemate accumulare.

F I N I S.